

Stadsarchief

Archieven uit de Bataafse Tijd (1794-1806)

Het belangrijkste archief dat ons informeert over wat er in 's-Hertogenbosch in de periode 1794-1806 gebeurde, is natuurlijk het Oud-Stadsarchief. Op het ogenblik wordt er door mr J. Hoekx hard gewerkt aan de vervanging van de verouderde uit 1859 (!) stammende inventaris van R.A. van Zuylen. Deze inventaris zal in 1995/1996 gereedkomen en dan ook worden gepubliceerd. Zoals alle archieven uit die tijd is ook dit archief serieel geordend, dat wil zeggen dat het voornamelijk bestaat uit chronologisch geordende series. Het grote verschil met de moderne archiefordening is dat wij nu gewend zijn stukken die betrekking hebben op een probleem of op een onderwerp bijeen te voegen in een dossier. In 1794 pakte men dat anders aan: de verschillende bestuurscolleges vergaderden zeer frequent en de secretaris of een andere hoge ambtenaar schreef op wat de heren hadden besloten. Soms werd ook genoteerd wat de motieven van het besluit waren. Resultaat waren de 'resolutieboeken'. Daaraan opgehangen zijn

de series rapporten en de inkomende en uitgaande stukken. Voor de Bataafse Tijd zijn bijna alle stukken bewaard gebleven en in delen gebonden. De brieven bevatten een schat aan de meest uiteenlopende informatie. Goed bewaard is voor deze periode ook de financiële administratie. Zo zijn er registers waarin precies is opgetekend welke goederen door de kraan, die bij de haven stond, gewogen werden. Nieuw was in deze tijd dat de Haagse overheid door middel van enquêtes statistisch materiaal ging verzamelen. De centrale overheid vormde zo een databank met gegevens over alle mogelijke aspecten van de samenleving. Dit was ook hard nodig, want nog in de achttiende eeuw circuleerden er de meest uiteenlopende schattingen van de omvang van de bevolking. Minder goed is het helaas gesteld met de particuliere archieven uit deze tijd. Het enige, goed bewaarde archief van een belangrijke Bossche familie is dat van Van Lanschot dat op het Rijksarchief is gedeponeerd en onlangs is geïnventariseerd. Veel materiaal is via het Provinciaal Genootschap terecht gekomen in de Brabantica Collectie van de KUB. Ik verwijs de lezer graag naar de fraaie catalogus van Jeroen van de Ven die onlangs in twee delen verscheen. Interessant is de nooit gepubliceerde

topografische beschrijving van de stad door Johan Hendrik van Heurn uit het tweede kwart van de achttiende eeuw (cat. Van de Ven, dl. II, nrs 92 en 93).

Tenslotte vermeld ik nog de archieven van de Godshuizen die voor deze periode goed bewaard én geïnventariseerd zijn. Veel detail-informatie bevatten de resolutiën van de regenten van het Groot Zieken-gasthuis, zoals blijkt uit het artikel over de Russische en Engelse krijgsgevangenen in dit nummer.

Resolutiën van het stadsbestuur

Vanouds verrichten archivariissen onderzoek in de archieven die ze beheren. Vaak houdt dit verband met de inventarisatie van een archief, soms is het doel een publikatie. In het kader van het project 'Stadsgeschiedenis 1629 tot heden' wordt door mij sedert 1993 onderzoek verricht in de serie resolutieboeken van het stadsbestuur. De hieruit gemaakte aantekeningen bevatten zoveel interessante informatie dat besloten is ze nu al aan het publiek ter beschikking te stellen.

Thans zijn beschikbaar de besluiten genomen in de periode 1629 - 1669, in totaal bijna één megabyte oftewel 750 pagina's aan informatie. Deze zijn

op een z.g. floppy gezet (programma WP 5.1) en aan de balie te koop voor f. 15,-. Bij verzending per post wordt f. 5,- extra in rekening gebracht voor porto en administratiekosten.

Samengevat zijn de **meeste** resolutiën die betrekking hebben op de *stedelijke economie* (met inbegrip van de *publieke financiën*), de *demografie* en de *gezondheidszorg*. Verder zijn veel resolutiën opgenomen die betrekking hebben op: *bestuur, rechtspraak, ruimtelijke ordening, openbare werken, garnizoen, religie, cultuur en gewoonten*. De opgetekende besluiten zijn genomen door zowel de schepenen als de heren van de leden. Voor meer uitleg verwijs ik de lezer naar de inleiding.

De resoluties (= besluiten en verordeningen) werden door de pensionarissen opgetekend in registers. In de onderhavige periode had de stad twee pensionarissen in dienst. Zij hielden elk een eigen register bij. Stukken die over één zaak gaan zijn dus verspreid over twee series registers. Voor de onderzoeker is dit erg lastig. Het grote voordeel van deze uittreksels is dat de twee series als het ware ineengevlochten zijn. Het wordt heel wat gemakkelijker een zaak of een proces in de tijd te volgen.

Ton Kappelhof

